

תקנות הבטיחות בעבודה (גיהות תעסוקתית ובריאות העובדים בזרניך (ארסן)), התשמ"ה-1985 ¹

בתוקף סמכותי לפי סעיפים 173 ו-216 לפקודת הבטיחות בעבודה [נוסח חדש], התש"ל-1970, אני מתקין תקנות אלה:

1. הגדרות

(תיקונים: התשל"ב, התשל"ט, התשע"א)

בתקנות אלה -

"זרניך" (ארסן) - לרבות תרכובותיו האורגניות והאנאורגניות, וכן תערובות המכילות זרניך או תרכובות זרניך בכל צורה שהיא;

"עובד בזרניך" - כל אדם החשוף לריכוז של זרניך באויר העולה על רמת הפעולה, או העובד בזרניך בעבודה או בתהליך עבודה מן הנקובים בתוספת הראשונה, והוא עובד עבודה חלקית או מלאה שני חדשים בשנה לפחות, אלא אם כן קבע מפקח עבודה אזורי תקופה קצרה ממנה;

"חשיפה משוקללת מרבית מותרת" - הרמה המשוקללת המרבית של זרניך באויר, סמוך לאיזור הנשימה של העובד, אשר עד אליה מותרת חשיפה במשך יום עבודה של 8 שעות מתוך יממה;

"עבודה" - ייצור, שימוש, עיבוד, טיפול, טיטול או עבודת אחזקה;

"טיפול" - אחסון, סידור, הרכבה, תיקון, ציפוי, פירוק, חידוש או ניקוי;

"טלטול" - הובלה, הולכה, שינוע, העברה ממקום למקום, מילוי, הרקה, העמסה או פריקה;

"בודק מעבדתי מוסמך" - עובד במעבדה מוסמכת שהסמיכו מפקח העבודה הראשי לערוך בדיקות סביבתיות של ריכוזי זרניך באויר במקום שבו עובדים בזרניך;

"מעבדה מוסמכת" - מעבדה שאישר מפקח העבודה הראשי לביצוע בדיקות סביבתיות של ריכוזי זרניך באויר במקום שבו עובדים בזרניך;

"מעבדה רפואית" - מעבדה שבה מתקיימות הוראות תקנות בריאות העם (מעבדות רפואיות), התשל"ז-1977;

"מעבדה לבדיקות טוקסיקולוגיות" - מעבדה שאישר שר העבודה והרווחה בהסכמת שר הבריאות לביצוע הבדיקות הטוקסיקולוגיות היחודיות הנדרשות בתקנות אלה;

"רופא מורשה" - רופא מומחה לרפואה תעסוקתית וכן רופא של שירות רפואי מוסמך ששר העבודה והרווחה, בהסכמת שר הבריאות, הרשהו לענין תקנות אלה;

"רמת הפעולה" (action level) (al) - רמה של מחצית החשיפה המשוקללת המרבית המותרת;

"שירות רפואי מוסמך" -

(1) לשכת בריאות מחוזית או נפתית של משרד הבריאות;

(2) קופת חולים כהגדרתה בחוק ביטוח בריאות ממלכתי, התשנ"ד-1994 ²;

(3) מוסד רפואי, ששר העבודה והרווחה, בהסכמת שר הבריאות, הסמיכו לענין תקנות אלה.

2. חשיפה לזרניך

(תיקונים: התשמ"ט, התשל"ט, התשע"א)

(א) במפעל או במקום עבודה שעובדים בו בזרניך, יהיו ערכי החשיפה המשוקללת המרבית המותרת ורמת הפעולה כנקוב

בתוספת השנייה לתקנות הבטיחות בעבודה (ניטור סביבתי וניטור ביולוגי של עובדים בגורמים מזיקים), התשע"א-2011 (להלן - תקנות הניטור).

(ב) חישוב החשיפה המשוקללת ייעשה בשיטה הבאה:

□

$c =$ ריכוז הזרניך באויר, במ"ג למטר מעוקב אויר

$t =$ משך הדגימה, בשעות או דקות

3. חובת עריכת בדיקות סביבתיות

(תיקונים: התשנ"ט, התשע"א)

(א) במפעל או במקום עבודה שבו עובדים בזרניך, יערוך המעביד בדיקות סביבתיות תקופתיות של ריכוזי זרניך באויר סמוך לאיזור הנשימה של העובדים, על ידי בודק מעבדתי מוסמך, בתכיפות של אחת לששה חדשים לפחות, אלא אם כן יורה מפקח עבודה אזורי על תכיפות אחרת.

(ב) המעביד ירשום את תוצאות הבדיקות הסביבתיות של ריכוזי זרניך באויר ביומן מעקב, בציון התאריך, השעה ומקום הדגימה, וישלח מיד העתק מתוצאות אלה למפקח עבודה אזורי למעבדה לגיהות תעסוקתית של משרד העבודה והרווחה, ולשירות הרפואי המוסמך המבצע את הניטור הביולוגי לעובדים;

(ג) המעביד יפרסם בתחנות העבודה השונות את תוצאות הבדיקות הסביבתיות המתייחסות לאותו מקום עבודה, כדי שיובאו לידיעת כל העובדים.

(ד) ערך מעביד בדיקות סביבתיות-תעסוקתיות תקופתיות, באמצעות מעבדה מוסמכת שאינה המעבדה לגיהות תעסוקתית של משרד העבודה והרווחה, תשלח המעבדה המוסמכת את תוצאות הבדיקות הסביבתיות-תעסוקתיות אשר ביצעה אל המעבדה לגיהות תעסוקתית של משרד העבודה והרווחה, וכן תשמור אותן למשך חמישים שנים לפחות.

4. אמצעי גיהות סביבתיים

(תיקון התשנ"ט)

במפעל או במקום עבודה שבו עובדים בזרניך, על המעביד לנקוט אמצעי גיהות אלה:

(1) להתקין ולקיים אמצעי יניקה, ניקוז ופליטה טובים ויעילים, או כל שיטה יעילה אחרת, בכל מקומות העבודה, באופן שריכוז הזרניך באויר יהיה נמוך מהחשיפה המשוקללת המרבית המותרת, ובצורה שלא תזיק לבריאות העובד או לבריאות הציבור;

(2) להתקין ולקיים מינדפים מתאימים ויעילים, בעלי כוח יניקה מספיק, בזמן העבודה בשקילה או בבדיקה של אבקות או נוזלים המכילים זרניך, לרבות במעבדות;

(3) לדאוג לאיסוף וסילוק מיידי של פסולת המכילה זרניך, מתחנת העבודה באופן שלא תגרום למטרד או נזק לבריאות העובד או לבריאות הציבור;

(4) לספק לכל עובד בזרניך בגדי עבודה מתאימים, כולל נעליים וגרביים המיועדים אך ורק לעבודה;

(5) לדאוג לכביסה וניקוי יומיים של בגדי עבודה במרכז במפעל או במקום אחר שהובא לידיעתו של מפקח עבודה אזורי;

(6) להתקין מלתחות כפולות לכל עובד, אחת לבגדי עבודה ואחת לבגדים נקיים, וכן מקלחות עם מים חמים, סבון ומגבות אישיות במספר נאות; המלתחות והמקלחות ימוקמו קרוב ככל האפשר לאזור הכניסה למפעל;

(7) לקבוע חדרים מיוחדים לאכילה ושתייה, לעישון ולמנוחת העובדים;

(8) לדאוג לסידורים מיוחדים למצבי חירום, כולל דרכי מילוט, חילוץ ופינוי של עובדים.

(9) לספק לכל עובד בזרניך מברשת שיניים ומשחת שיניים לצחצוח השיניים, וכן מברשת וסבון לניקוי הידיים

5. ציוד מגן אישי

(תיקונים: התשנ"ט)

(א) במצבים מיוחדים אשר בהם עלול העובד בזרניך להיות חשוף לריכוזים חריגים של זרניך באויר, הגבוהים מההגבלות שנקבעו בתקנה 2, יספק המעביד לעובד ציוד מגן אישי יעיל ובאיכות טובה, והעובד יהיה חייב להשתמש בו.

(ב) ציוד המגן יהיה אישי ולא יועבר לעובד אחר, ויכלול בין השאר ולפי הצורך:

(1) מסיכת מגן לפנים עם כיסוי שרוול בד במקומות המגע עם עור הפנים, המצויידת במסנן מתאים לתרכובות זרניך; המסנן יוחלף במסנן חדש בתכיפות הנדרשת לפי הוראות היצרן או מפקח עבודה אזורי; מסיכה כאמור מיועדת לשימוש כשהעובד ייחשף לזרניך במשך פרקי זמן קצרים, או יימצא בעמדות עבודה בהן ניידות העובד גדולה; בכל מקרה אחר, יש להשתמש במסיכה דומה עם אספקת אויר דחוס ומסונן באמצעות קווי אספקה או מכל מיוחד המיועד לה;

(2) בגד מגן כפי שיוורה מפקח עבודה אזורי.

(ג) המעביד ידאג לכך שהעובד ישמור על נקיין ציוד המגן האישי שנמסר לו וידריכו בכך.

(ד) אין באספקת ציוד מגן אישי לעובדים כדי לשחרר את המעביד מן החובה לתקן תנאים סביבתיים במפעל ולהקטין רמת הזרניך באויר אל מתחת לחשיפה המשוקללת המרבית המותרת.

6. חובת הדרכה

המעביד ידאג, בשיתוף פעולה עם נציגות העובדים וועדת הבטיחות שבמפעל - אם ישנה - לארגן הדרכה מתאימה לכל העובדים, בזמן הקבלה לעבודה וכן אחת לשנה לפחות, לגבי סיכוני הבטיחות, הגיהות והבריאות הנובעים מעבודה בזרניך ולגבי שיטות למניעת סיכונים אלה; המעביד יודא שהעובד הבין את החומר שהודרך בו, וכן יודא המעביד וועדת הבטיחות שהעובד מבצע כל ההוראות והנהלים שנקבעו לגבי העבודה בזרניך.

7. אמצעי גיהות אישיים

(תיקון התשנ"ט)

(א) לא יאכל עובד, לא ישתה ולא יעשן במקום שבו עובדים בזרניך, אלא בחדרים המיוחדים שהתקין לענין זה המעביד.

(ב) בתום יום העבודה יסיר עובד בזרניך את בגדי העבודה וישאירם במלתחות המיועדות להם במפעל, וכן יתקלח לפני לבישת הבגדים הנקיים.

(ג) עובד בזרניך יצחצח את שיניו במברשת שיניים וינקה את ידיו ואת ציפורניו במברשת, בסבון ובמים, בגמר העבודה ולפני שהוא אוכל או שותה.

8. חובת שילוט

(א) המעביד ידאג לשילוט מתאים ובולט לעין בכל אולם, מקום או עמדת עבודה שבהם עובדים בזרניך, בנוסח הבא: "זהירות! - אזור עבודה בזרניך (ארסן) - חובה לנקוט אמצעי בטיחות וגיהות מתאימים".

(ב) כלי קיבול ואריזות של חמרי גלם, חמרי ביניים ומוצרים מוגמרים המכילים זרניך יסומנו בשילוט מתאים בנוסח הבא: "רעל - מכיל זרניך (ארסן) - מגע, בליעה או נשימה של זרניך מסכנים את הבריאות".

9. חובת בדיקות רפואיות

(א) לא יועבד אדם כעובד בזרניך, אלא אם כן עבר בדיקה רפואית ראשונית תוך החודש שלפני תחילת העבודה, בידי רופא

מורשה, שיקבע את התאמתו, או אי-התאמתו, להתחיל לעבוד בזרניך.

- (ב) לא יועבד עובד בזרניך, אלא אם כן עבר בדיקה רפואית חוזרת, בידי רופא מורשה, שיקבע את המשך התאמתו לעבוד בזרניך; בדיקה רפואית חוזרת, תבוצע לראשונה שלושה חדשים לאחר הבדיקה הראשונה ולאחריה מדי שנה.
- (ג) עובד בזרניך שנעדר מעבודתו, בשל התערבות כירורגית גדולה או בשל מחלה ממושכת, מעל לחדשיים, לא יועבד בזרניך אלא אם כן עבר בדיקה רפואית נוספת, בידי רופא מורשה, שיקבע את המשך התאמתו לעבוד בזרניך.
- (ד) רופא מורשה ומפקח עבודה שהוא רופא רשאים להורות על ביצוע הבדיקות הרפואיות, כאמור, בתאריכים מוקדמים מן האמור בתקנת משנה (ב) וכן להחיל את ביצוע הבדיקות הרפואיות גם לגבי עובד שאינו עובד בזרניך כהגדרתו בתקנה 1.
- (ה) לא הופיע עובד לבדיקות רפואיות חוזרות במועד שנקבע לו, ישלח השירות הרפואי המוסמך הודעה על כך למעביד והעתק ממנה למפקח עבודה אזורי.

10. היקף הבדיקות הרפואיות

(תיקון התשמ"ו)

(א) בדיקה רפואית ראשונית, חוזרת או נוספת, תכלול לפחות:

- (1) אנמנזה רפואית כללית ותעסוקתית;
 - (2) בדיקה קלינית כללית;
 - (3) תמונת דם כללית;
 - (4) בדיקות כימיות בדם לתפקודי כבד וכליות;
 - (5) בדיקת שתן כללית;
 - (6) בדיקת שתן לקביעת רמת הזרניך בשתן;
 - (7) אלקטרוקרדיוגרם (א.ק.ג.);
 - (8) צילום חזה בגודל של 35 × 45 ס"מ לפחות, בבדיקה הראשונית ואחת לחמש שנים בבדיקה חוזרת.
- (ב) הבדיקות הרפואיות המפורטות בתקנת משנה (א), למעט בפסקה (6), יבוצעו במעבדה רפואית; הבדיקה הרפואית המפורטת בפסקה (6) תבוצע במעבדה טוקסיקולוגית.

11. חובת ניהול כרטיס בדיקות רפואיות

(תיקון התשע"א)

- (א) שירות רפואי מוסמך ינהל, לגבי כל עובד שהוא בודק, כרטיס בדיקות רפואיות, שבו יירשמו הפרטים האישיים של העובד, לרבות שמו המלא, שם אביו, מספר הזהות שלו ומענו, וכן פרטים אלה:
- (1) תאריך ביצוע הבדיקה הרפואית;
 - (2) שם המעביד ומקום המפעל;
 - (3) תיאור עבודת העובד אשר בקשר אליה נערכה הבדיקה הרפואית;
 - (4) ממצאי הבדיקות הקליניות והמעבדתיות;
 - (5) תוצאות הבדיקות הרפואיות, מסקנתו וחוות דעתו של הרופא המורשה הבודק, על התאמתו או אי התאמתו של העובד להתחיל או להמשיך כעובד בזרניך;
 - (6) המועד לבדיקה הרפואית החוזרת, לרבות מועד שהוקדם;
 - (7) שמו וחתימתו של הרופא המורשה הבודק.
- (ב) השירות הרפואי המוסמך ישמור את כרטיס הבדיקות הרפואיות 30 שנים לפחות לאחר שהפסיק העובד בזרניך (ארסן) את עבודתו בזרניך (ארסן).

12. פנקס בריאות

(א) שירות רפואי מוסמך ינפיק לכל עובד שהוא בודק בהתאם לתקנות אלה פנקס בריאות, שבו ירשמו השירות הרפואי המוסמך והמעביד את הפרטים שצויינו בתוספת השניה, ויאשרו אותם בחותמת ובחתימה; הוצא לעובד פנקס בריאות בהתאם לתקנות אחרות, יירשמו הפרטים האמורים בפנקס שהוצא לעובד לראשונה וכן תוצאות הבדיקות הרפואיות השונות שנבדק והאבחנות שנקבעו לגביו.

(ב) שירות רפואי מוסמך ימסור את פנקס הבריאות למעבידו של העובד בזרניך, אשר יחזיקו במקום העבודה כל עוד הנבדק עובד בזרניך אצלו; הפסיק העובד לעבוד אצלו, יחזיר המעביד את הפנקס לידי השירות הרפואי המוסמך שערך את הבדיקה הרפואית האחרונה.

(ג) רופא של שירות רפואי מוסמך יביא לידיעתו של העובד הנבדק, תוך זמן סביר, את מצב בריאותו, בדרך ובאופן שיקבע הרופא.

13. חובת המעביד להסדרת הבדיקות הרפואיות

(א) הבדיקות הרפואיות בהתאם לתקנה 9 ייערכו לפי פניית המעביד בימים ובמועדים שיקבע השירות הרפואי המוסמך.

(ב) עובד בזרניך חייב להתייצב בשירות הרפואי המוסמך לצורך עריכת הבדיקות הרפואיות כאמור, בימים ובמועדים שנקבעו לו.

(ג) הזמן הדרוש לשם ביצוע הבדיקות הרפואיות יחשב לעובד חלק משעות עבודתו.

14. אי-התאמה לעבוד בזרניך

(תיקונים: התשנ"ט, התשע"א)

יראו עובד כמי שאינו מתאים להיות עובד בזרניך אם נמצא אצלו אחד מאלה:

(1) הרעלת זרניך חדה או כרונית;

(2) רמת חשיפה מעל לנקוב בתוספת השלישית לתקנות הניטור;

(3) (נמחקה);

(4) אנמיה;

(5) מחלת עור כרונית;

(6) תולדות של מחלות אלרגיות (קבוצה אטופית);

(7) מחלת ריאה בהווה;

(8) ליקוי בתיפקודי הכבד;

(9) ליקוי בתיפקודי הכליות;

(10) מחלות העורקים בהווה או בעבר;

(11) מחלת נפש שאיבחן רופא פסיכיאטר;

(12) היא אשה הרה או מניקה לפי תקנות עבודת נשים (עבודות אסורות ועבודות מוגבלות), התש"ם-1979;

(13) טרם מלאו לו 18 שנים;

(14) אי-התאמה אחרת לדעת הרופא המורשה הבודק.

15. הודעה למפקח על אי-התאמת העובד

(א) קבע הרופא המורשה הבודק שקיימת אי-התאמה של אדם להיות עובד בזרניך או להמשיך לעבוד בזרניך, ימסור השירות הרפואי המוסמך הודעה מיוחדת על כך למפקח העבודה האזורי, תוך עשרה ימים מיום מתן חוות דעתו של הרופא המורשה הבודק, ובה פרטים אלה: שם העובד, גילו, מקום העבודה או המפעל, משך תקופת עבודתו בזרניך, תוצאות

הבדיקה הרפואית ומסקנות.

(ב) קיבל מפקח עבודה אזורי הודעה בהתאם לתקנת משנה (א) מאת השירות הרפואי המוסמך -

(1) ישלח למעביד בדואר רשום התראה ובה פירוט חובותיו בענין איסור העבדת העובד; העתק ההתראה יישלח ללשכת שירות התעסוקה, למוסד לביטוח לאומי, לשירות הרפואי המוסמך ולנציגות העובדים המייצגת את העובד;

(2) יבדוק את הנסיבות שגרמו לחשיפת יתר לזרניך ולא-התאמת העובד להמשיך לעבוד בזרניך, וידרוש תיקון הליקויים בהתאם לצורך.

(ג) לא יוחזר עובד כאמור לעבודה בזרניך אלא אם כן עבר בדיקה רפואית נוספת בידי רופא מורשה ואושר מחדש להמשיך לעבוד בזרניך.

16. איסור העבדה אחר קבלת התראה

מעביד שקיבל התראה לגבי אי-התאמת העובד להמשיך לעבוד כעובד בזרניך, יחדל להעבידו כעובד בזרניך תוך שבוע מיום קבלת ההתראה ויפעל לגביו בהתאם להוראות שקיבל ממפקח עבודה אזורי.

17. חובת הודעה על עבודה בזרניך

לא יתחילו במקום עבודה או במפעל לעבוד בזרניך, אלא אם כן נמסרה על כך הודעה מוקדמת בכתב, שלושה חדשים מראש לפחות, למפקח העבודה האזורי.

18. הוראת מעבר

במקום עבודה או במפעל אשר בו עובדים בזרניך לפני תחילתן של תקנות אלה, ישלח המעביד, על אף האמור בתקנה 17, הודעה על כך למפקח העבודה האזורי, תוך חודש ימים מיום תחילתן של תקנות אלה.

19. תחילה

תחילתן של תקנות אלה חודש מיום פרסומן.

תוספת ראשונה

(תקנה 1)

מקומות עבודה ותהליכי עבודה שתקנות אלה חלות עליהם גם אם ריכוז הזרניך באויר נמוך מרמת הפעולה;

(1) ייצור חמרי הדברה על בסיס זרניך;

(2) שימור וחיסון עצים בחמרים המכילים זרניך;

(3) ייצור זכוכית וקרמיקה שמשמשים בו בחמרים המכילים זרניך.

תוספת שניה

(תקנה 12)

פרטי רישום בפנקס הבריאות

(1) מדור לזיהוי העובד (רישום בידי השירות הרפואי המוסמך):

(א) שם משפחה ושם פרטי;

(ב) שם האב;

(ג) מספר הזהות;

(ד) תאריך לידה;

(ה) שם השירות הרפואי המוסמך שנתן את הפנקס;

(ו) תאריך מתן הפנקס.

(2) מדור המעבידים (לרישום בידי כל מעביד):

(א) שם המעביד ומקום המפעל;

(ב) תיאור עבודת העובד - ואם הועבר לעבודה חדשה שאינה ארעית - תיאור עבודה זו וכן תאריך תחילת כל

עבודה כאמור;

(ג) תאריך סיום העבודה שנרשמה בהתאם לפסקה (ב);

(ד) חתימת המעביד והחותמת שלו.

(3) מדור הבדיקות הרפואיות (לרישום בידי השירות הרפואי המוסמך):

(א) תאריך כל בדיקה ומטרתה, תוך ציון אם היא בדיקה ראשונית, חוזרת או נוספת;

(ב) האם נתגלה מימצא רפואי במבחנים ובבדיקות שנערכו;

(ג) האם נתגלתה מחלת מקצוע או השפעה אחרת על בריאות העובד;

(ד) אישור השירות הרפואי שהעובד מתאים להתחיל או להמשיך בעבודה שלשמה הוא נבדק, או שאינו מתאים

לכך;

(ה) קביעת מועד לבדיקה החוזרת הבאה, לרבות מועד מוקדם מהרגיל;

(ו) שם השירות הרפואי המוסמך;

(ז) שם הרופא המורשה הבודק וחתימתו.

י"א בכסלו התשמ"ה (5 בדצמבר 1984)

משה קצב

שר העבודה והרווחה

[1]. ק"ת 4746, התשמ"ה (15.1.1985), עמ' 498.

תיקונים: ק"ת 4972, התשמ"ו (25.9.1986), עמ' 1490;

ק"ת 5173, התשמ"ט (26.3.1989), עמ' 592;

ק"ת 5428, התשנ"ב (12.3.1992), עמ' 884;

ק"ת 5958, התשנ"ט (8.3.1999), עמ' 465;

ק"ת 7028, התשע"א (29.8.2011), עמ' 1335.

[2]. במקור נשמטה המלה "ביטוח" משמו של החוק.

//